

Reactie Houtkwartier en TegenGas Merenwijk op antwoorden College n.a.v. schriftelijke vragen vanuit gemeenteraad over Warmtevisie

Samenvattend commentaar

Het College van B&W heeft zes weken genomen om de antwoorden op schriftelijke vragen van acht van de tien fracties uit de gemeenteraad op te stellen. De inhoud daarvan is zeer teleurstellend. Er is geen sprake van de door de fracties gevraagde herijking van de Warmtevisie. Dit ondanks de toezegging van wethouder Van Delft bij de behandeling van de Programmabegroting. Integendeel, de trein van collectieve warmtenetten gekoppeld aan vervuilende industriële processen in de Rotterdamse regio dendert voort. Er is daarnaast geen enkele indicatie wat betaalbaar is vanuit de optiek van bewoners. Het is bovendien verontrustend dat het college uitziet naar een wettelijk instrumentarium om de gasinfrastructuur in verschillende wijken uit de grond te halen. De bewoners moeten zich dan voorbereiden op noodzakelijke en vaak peperdure isolatiemaatregelen omdat de pas naar hybride warmtepompen is afgesneden. De keuzevrijheid van de bewoners wordt daarmee een wassen neus. We hebben er vertrouwen in dat de betreffende fracties zich niet met deze antwoorden het bos laten insturen en het onderwerp levend op de agenda van de gemeenteraad houden. Dat geldt ook voor een serieuze behandeling van het advies van de commissie MER.

Er moet helderheid komen over de door gemeenteraad aangegeven noodzakelijke herijking voordat de uitvoeringsplannen worden besproken. Dat geldt ook voor de kosten voor bewoners en eigenaren. Daarnaast gaat het bij de energietransitie niet allen om warmte, maar ook om koeling en de sterk toenemende vraag naar electriciteit. Een integraal energiesysteem met een duidelijke CO2 monitoring is nodig om de verschillende uitdagingen bij de kop de pakken. Een systeem dat bovendien alle deuren open zet voor innovatieve ontwikkelingen.

Betaalbaar en betrouwbaar?

Tot nu toe is op geen enkele wijze duidelijk gemaakt dat aansluiting op collectieve warmtenetten gevoed door afval of fossiele bronnen voor de bewoners betaalbaar is. Aansluiting op een dergelijk net betekent in de praktijk wel dat bewoners decennia vastzitten aan wurgcontracten met monopolisten. Er is nog zoveel onduidelijkheid over de zogenoemde multibronnen strategie, de te verwachten problemen bij de aanleg van de warmtenetten en de pieklastcentrale(s) dat het op dit moment onmogelijk is de kwalificatie 'betaalbaar en betrouwbaar' te gebruiken. Duurzaam is het op dit moment zeker niet.

Meer CO2 uitstoot i.p.v. duurzaam

Het blijft buitengewoon merkwaardig dat in de regio Rotterdam en Den Haag onvoldoende klanten zijn te vinden voor de fossiele- en afval warmte uit de havenregio. Daar staan honderdduizenden woningen. Een investering van honderden miljoenen euro's is nodig om het relatief schone aardgas van de Leidse stadsverwarming te vervangen door bronnen die veel meer CO2 uitstoten. Dat is de echte werkelijkheid die vaak nog wordt verdoezeld door een papieren werkelijkheid waarbij (een deel van) de CO2 uitstoot wordt weggeredeneerd. Het dogma van het gas af blijkt meer richtinggevend dan het structureel verminderen van de CO2 uitstoot. Overigens zegt het college dat de vermindering van de CO2 uitstoot zeer hoog op haar agenda staat. Dat is merkwaardig, want tot nu toe ontbreken betrouwbare cijfers. Daarnaast is het zeer de vraag of tijdig stilstofruimte kan worden gevonden voor de aanleg van deze immense infrastructuur.

Capaciteit

Vattenfall heeft vanuit de optiek van hun aandeelhouders een belangrijke zet gedaan. Ze hebben namelijk 40% (40 MW) van de capaciteit van de warmteleiding uit Rotterdam gecontracteerd. De resterende capaciteit van de leiding is beschikbaar voor wijken in Leiden en vijf omliggende gemeenten. Als wordt uitgegaan van een basiscapaciteit van 2 kW per woningequivalent dan resteren nog slechts 30.000 eenheden. Dat is verre van voldoende voor de regio Leiden. Ook degenen die nog steeds geloven in de warmteleiding vanuit Rotterdam hebben de dure plicht om een betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam alternatief voor veel bewoners aan te reiken.

Inspraak

Tot nu toe is de inspraak een wassen neus gebleken. Dit ligt zeker niet aan de inbreng vanuit verschillende wijken. Daarover is een prima notitie verschenen. De inhoud daarvan heeft tot nu toe evenwel geen enkele rol bij de verdere besluitvorming gespeeld. Hetzelfde kan gezegd worden van de gesprekken met experts uit de wijken. Er wordt niet of nauwelijks gebruikt gemaakt van deze breed aanwezige kennis en ervaring. Er zijn daarom substantiële stappen nodig om het vertrouwen tussen het college en de verschillende wijken te herstellen. De aarzelende opstelling van het college over het instellen van het Burgerberaad werkt hier zeker niet aan mee.

Keuzevrijheid en verwijderen gasinfrastructuur

Het college refereert aan het behouden van keuzevrijheid zoals door de gemeenteraad besloten bij het vaststellen van de Transitievisie Warmte. Een inwoner hoeft namelijk geen gebruik te maken van het door de gemeente aangedragen alternatief voor aardgas. Het volgende citaat is echter onthullend wat de achterliggende handelswijze van het college is. Gesteld wordt namelijk: 'Op dit moment wordt er wetgeving voorbereid, waarin de gemeente de bevoegdheid krijgt om eenzijdig een aardgasvrije wijk aan te wijzen, waar de aansluit- en transporttaak van de gasnetbeheerder dan stopt'. De klap op de vuurpijl is de uitspraak van het college: 'Hier zullen wij gebruik van maken zodra er een betaalbaar, duurzaam en betrouwbaar alternatief voor aardgas geboden kan worden'. Het is vanuit de optiek van het college een open deur dat de warmteleiding uit Rotterdam en de stadsverwarming daaraan bij voorbaat voldoen. Een reële keuzevrijheid wordt daarmee uit handen geslagen. Een verontrustende ontwikkeling.

Energietransitie vanuit bewonersperspectief

Zoals uit het bovenstaande blijkt zitten veel bewoners niet te wachten op de komst van lokale warmtenetten die vanuit Rotterdam worden gevoed. Het is bovendien een verouderd systeem van de derde generatie warmtenetten. De rest van de wereld werkt inmiddels aan kleinschalige lage temperatuur warmtenetten van de vijfde generatie. De kernvraag is op welke wijze bewoners in wijken waar geen stadsverwarming is, geholpen kunnen worden om de CO2 uitstoot stapsgewijs te verminderen.

Bewoners nemen maatregelen die wel passen bij hun situatie. Er is een massale run op isolatie en zonnepanelen en (hybride) warmtepompen zijn niet aan te slepen. Deze snelle stapsgewijze transitie wordt op dit moment alleen nog vertraagd door gebrek aan deskundig personeel en materieel. Deze ontwikkeling zal er binnen enkele jaren toe leiden dat de uitbreiding van de huidige stadsverwarming naar andere wijken onrendabel is vanwege onvoldoende participatie. Het is zelfs de vraag of de bewoners die nu op de stadsverwarming zijn aangesloten op warmte uit Rotterdam zitten te wachten. Er is bij de energietransitie een duidelijke tendens waar te nemen naar meer elektriciteitsverbruik. Inductiekoken, hybride warmtepompen, koeling, verwarming en elektrische auto's. Het is een enorme tekortkoming dat het college bij deze sterk gestegen vraag geen directe acties neemt. Ook dit zal de keuzevrijheid van bewoners sterk aantasten.

Herijking en uitvoeringsplannen

Voordat wordt begonnen met uitvoeringsplannen moet het kader helder zijn. De gemeenteraad heeft in maart dit jaar in dit verband een aantal amendementen aangenomen die noodzaken tot herijking van de Transitievisie Warmte. Het college verschuilt zich hierbij achter het Fakton rapport dat inmiddels totaal achterhaald is. Een herijking zal zeker leiden tot andere getallen en uitkomsten. Het college zet de logica op z'n kop door met de uitvoering te beginnen en de herijking binnen 5 jaar (!) in de volgende versie van de genoemde visie mee te nemen. Dat creëert onnodig veel onduidelijkheid bij het opstellen van de uitvoeringsplannen. Bovendien staat het haaks op de besluiten die de gemeenteraad heeft genomen. Wij zijn dan ook van mening dat het onverantwoord is met het opstellen van wijkuitvoeringsplannen te beginnen. Dat geldt zeker voor het Houtkwartier en de Merenwijk.